

egyenrangú tényezőként állíthatott szembe a nyugat-európai műveltséggel; amellyel a háborús veszélyben megalapozhatta nemzeti öntudatra ébresztő művelődéspolitikáját; amelyből a német kultúrfőlény mind sodróbb propagandájának gátat emelhetett. Ez a politikusság, ha úgy tetszik, tudósi elkötelezettség ad magyarázatot arra az egyoldalúságra, amellyel Györfly a harmincas években a magyarság etnikus produktumait, hagyományos népi kultúráját nomád eredetűnek, egyértelműen keleti gyökérűnek tartotta.¹⁶ E politikusság jegyében szűkült le a korábbi – szakcikkeiben még inkább az európaiótól eltérő mozgékonyaságra utaló – általánosabb értelmű nomád terminológia a harmincas években írott munkáiban eredeti jelentésűvé, keleti tartalmúvá.¹⁷

Györfly István életpályája egy kivételes tudósi életmű, amely rendkívül sokfelé ágazó érdeklődése és hirtelen lezárulása ellenére is koncepciózus kerek egészzé, rendszert alkotó egységgé állt össze. Népétől kapott szaktudományával mindvégig annak hasznára akart lenni. Élete utolsó éveiben kifejtett aktív tudományos és közéleti tevékenységével következetesen szembehelyezkedett a német expanzióval, éppen annak a szaktudománynak a segítségével, amely a legalkalmasabb és leghatékonyabb kiszolgálója lehetett volna a háborús készülődés táplálta ferde indulatoknak. Tette mindezt népe, nemzete iránti szeretetből, tudósi elkötelezettségből, mert – Illyés Gyula szavaival élve – „A magyar nép tudósa volt. Szeretném így is mondani: a magyar nép lett tudóssá benne.”¹⁸

Selmecei Kovács Attila

Százötven éve született dr. Hollós László akadémikus

Tudóssors és értékvilág

Számos méltatást ismerünk Hollós László munkásságáról. Ezért úgy gondoljuk, nem az a feladatunk, hogy csupán részletes életrajzot adjunk közre róla, hanem az is, hogy az életút sajátosságait egybevessük az ő korában jellemző gondolkodásmóddal, és a még napjainkban is fellelhető néhány megnyilvánulással.

Hazai értékeink közül – részben az idegenforgalomnak és turizmusnak is köszönhetően – elsősorban az építészeti emlékek váltak ismertté széles körben. Példa erre a szekszárdi vármegyeháza, néhány kastély, vár, vagy a régészek által feltárt épületmaradvány, romkert. Ezekhez történelmi személyiségek és események köthetők. Fontos, hogy minél többen ismerjük őket. Az utóbbi évtizedekben felerősödött környezetvédelmi szemlélet, megbecsült értékeink közé emelte a természet alkotta szépségeket is, a Tolna megyében található tátorjános növényritkaságtól a Pacsmagi tavakig. Védetté váltak, mint valamely műemlék épület. Harmadik területként, megyénk gazdag irodalmi öröksége nemcsak kínálta, de meg is követelte az írásművészet, a költészet nagyjairól való megemlékezéseket – pl. Szekszárd szülőiteinél maradvá – Garay Jánostól Babits Mihályig, Mészöly Miklóstól Baka Istvánig, Tolna megyére tekintve, Tolnai Lajostól Illyés Gyuláig, de ide gondolhatjuk a vendégeskedőket is; Petőfi Sándort, Vörösmarty Mihályt.

Más értékeket és alkotóikat is említhetnénk, pl. a művészetek, a muzeális és a levéltári értékek gyűjteményei, vagy a különböző tudományok területeiről. Talán ez utóbbiról, a tudományok kiemelkedő alakjairól esik kevesebb szó: a humán- és a természettudományok, a közgazdaságtan, vagy a mérnöki munka világáról. Nem, mintha a tudományos eredmények egyetlen mércéje az akadémiai tagság lenne, de pl. Tolna megyéből 36, köztük Szekszárd szülőtteként 7 olyan tudósról tudunk, akiket munkásságuk elismeréseként tagjai sorába választott a magyar tudós társaság. Mai tudásunkkal talán legyintենék egyik-másik elődünk felismeréseire, melyek azonban a maguk korában jelentősek, értékesek voltak. Ki foglalkozik ma pl. a Pakson született akadémikus, Gebhardt Xavér himlő elleni oltóanyagával, a lápafői Galgóczy Károly mezőgazdász termelési módszereivel, vagy a Gerjen szülőtte szintén akadémikus,

¹⁶ Ezzel kapcsolatban l. *Szabó László*: Györfly István tudósi elkötelezettsége. In: *Bellon Tibor* szerk.: *A magyar nép tudósa*. Karcag 1980. 78–84. old.

¹⁷ Vö. *Barabás Jenő*: i.m. (1974) 35. old.

¹⁸ *Illyés Gyula*: *A magyar nép tudósa*. Nyugat, 1939. 271. old.

Kenessey Albert hajózási szakosztárával? Vannak azonban időtállóbb felismerések és kutatási eredmények, köztük Schwarczkopf László mikológusé, aki Hollós László néven vált a gombászat tudományának nemzetközi híré tudósává. És van megannyi tanulság a tudományos életutak megismerésekor.

Hollós László családjáról és magánéletéről

Nagyapja vándoriparosként érkezett Tolnába Linzből, ahol a mézeskalácsos mesterséget űzte. Apja ügyvéd volt, 1848/49-ben a szabadságharc tűzér főhadnagya. Therezienstadt-i raboskodása után elnöke lett a szekszárdi '48-as Honvéd Egyesületnek. Fia, László 1859. június 18-án született Szekszárdon a család Széchenyi utcai, már nem létező házában. Gyermekéveit a később Babits Mihály szülőházaként ismertté vált Kelemen-ház melletti kis hajlékban töltötte. A Schwarczkopf-család 1881-ben magyarosította a nevét Hollósrá.

Amikor Hollós László tudományos pályára lépett, az egyedülletet választotta. *„Le akartam mondani a hétköznapi ember boldogságáról – írta önmagáról – és önként fogadtam nőtlenséget, hogy ne gátoljon asszony, gyermek utamban, hogy annál könnyebben hatolhassak fel a tudomány szédítő havására, és onnan lobogtassam nemzetünk zászlaját...”* Van ebben a gondolkodásban egy kis magamutogató pártos, persze hogy van. De életútját ismerve közelebb járunk az igazsághoz, ha azt mondjuk: számára a magány választása majdnem egész életre szóló elhatározás volt. Talán ezért is kötődött annyira anyjához, akinek halála (1916) nagyon megviselte. A magány azonban egy idő múltán a munkájában is gátolni kezdte, 60 éves korában házasságot kötött Balogh Mária óvónővel. A rossz természetű, mindenkivel perlekedő asszony sajnos inkább nehezítette az életét, mint segítette volna. Hollós morózus, bizalmatlan emberré vált, mindig zárt kapuját csak a postásnak nyitotta rénsnyire. Felesége halálakor (1931) 37 per maradt az asszony után. Az erőt felülí, sok évtizedes munka megtörte az idős tudós egészségét, lassan a látását is elveszítve, 1940. február 17-én hagyta el végleg a szekszárdi Mátyás király utca 46. számú kis házat. Gyermekkorra és életének utolsó 28 éve kötötte Szekszárdhoz. Elhagyatva, alig tíz ember kísérte az újjvárosi temetőbe.

Felkészülés a tudományos pályára

Ami igazán izgalmassá teszi egy ilyen tudós életútját, az a tudományos eredményeken kívül a felkészülés próbatétele. Az a munka, amit belefektet abba, hogy tehetségét tudással és szorgalommal kiegészítve, alkalmassá tegye magát a vállalt feladatra.

Hollós alig tízéves, amikor már gyűjtőutakra indul. Fejleszti rajzkészségét és nyelveket tanul. Középsikolai tanulmányait Székesfehérváron, Kalocsán és Pécsen végezte. Budapesten a Műegyetem hallgatójaként először kémia-fizika tanári oklevelet szerzett. Hét évig nevelő tanárként járta az országot, gyakran változó lakóhelyének növényvilágával ismerkedve. Többször pályázott tanári állásért, sikertelenül. Ezért újra tanulni kezdett és tanári címet szerzett állattan, növénytan, ásványtan és földrajz szakokon is. Közben Bécsben folytatott tanulmányokat, doktorált kémiából, pár évvel később pedig botanikából.

1890-ben kedvére való tanársegédi álláshoz jutott Pesten a József Nádor Műegyetemen. Innen, tiltakozása ellenére, a kultuszminisztérium 1891-ben áthelyezte a kecskeméti Főreáliskolába. Helyzetével megalkudott ugyan, de tudományos céljait nem adta fel. Csak helyettes tanár, de nagyszerű pedagógus. *„a gyermekek igaz barátja, aki magára semmit sem költött, de kisdíákjait saját költségén vitte tudományos kirándulásra, szegény tanulónak ruhát, könyvet, pénzt adott, és igazi típusa az emberszerető, mely tudású tanároknak.”* Így emlékezett meg róla egy volt, orvossá lett tanítványa, aki tiszteletből, példaképe engedélyével felvette a Hollós nevet.

Hollós László több mint két évtizedig tanított Kecskeméten a polihistor Hanusz István igazgatósága idején. Tanára lett a kémia, a fizika, az állat- és növénytan, az ásványtan és a földrajz tantárgyaknak, időnként számtant és szépírást is tanított. A tanítási szünetekben Európa egyetemait és múzeumait járta, előadásokat hallgatott, olvasta a német, a francia és az angol nyelvű szakirodalmat. Nemzetközi színvonalú kitekintést és ismereteket szerzett kedvenc érdeklődési körében, a gombák világában, a mikológiában. Szorgalommal párosuló tehetsége és tudása, gyorsan ismertséget és tekintélyt szerzett számára, legalábbis abban a szűk körben, amely akkor ezt a tudományterületet jelentette. Nappal tanított, hét végén gyűjtőutakra indult, éjszaka pedig az új szerzeményeit rendszerezte, preparálta és rajzolta. A Hollós nevet viselő iskolai gyűjteményben 4845 kitömött állatot, kétéltűt, bogár- és lepkeféléket, gombát, ásványt és különböző régiséget vettek leltárba – valamennyi az ő gyűjtése és (néhány metszet kivételével) a saját feldolgozása volt. Bejárta az akkori Magyarország 27 vármegyéjét. Ott látták a Kecskeméti kör-

nyéki kutak fűrásánál, hogy talajmintákat vegyen. Szerzőtársa volt a millennium alkalmából készülő városi monográfiának, melyben 728, Kecskemét környéki virágos növényt mutatott be. A korszak tudós gomba-szakértőjének, Hazslinszky Frigyesnek biztatására a már feltűnést keltő gombagyűjteménye gyarapításába kezdett. „*Buzdítóm, mesterem volt...*”, mondta Hazslinszkyről, akinek elhunytakor a 37 éves Hollós végleg elkötelezte magát a mikológia mellett. Két év múlva Déchy Mór felkérésére, részt vett egy kaukázusi kutató expedícióban.

Tudományos sikerek, elismerések és méltánytalanságok

Az Akadémia is felfigyelt a fiatal tudós munkájára, 1899-ben megbízta a hazai gasteromiceták (pöfeteggombák) gyűjteményes leírásával. Ezzel az 1903-ban megjelent munkájával egyszeriben nemzetközi ismertséget szerzett. Külföldi egyetemek és múzeumok fordultak hozzá, hogy egy-egy meghatározást kérjenek tőle, vagy cserepéldányt gomba-ritkaságaiból. A hazai elismerés sem maradt el, a Magyar Tudományos Akadémia 1904-ben levelező tagjává választotta. Méltatói elmondták: „*Ez a könyv Hollós László kitarító munkálkodásának az eredménye, mely Magyarország Gasteromicetái címmel jelent meg. ... hiszen még a jelentős munkákban bővelkedő német irodalomban is 30-35 évre kell visszamenőnk, hogy ehhez hasonló munkára akadjunk...* Hollós megmutatta, hogy nemcsak lehet dolgozni, hanem emellett lehet nevezetesen és nagyérdeműt alkotni, mely hivatva van nemcsak a magyar irodalomban, de az egész világirodalomban számot tenni, amire csak önértetes örömmel és büszkeséggel mutathatunk rá.” Hírneve sem tette azonban lehetővé, hogy a tanítással felhagyva, valahol kutatói munkakört kapjon. Külföldi kollégái hitetlenkedve fogadták, hogy egész tudományos munkásságát a szabadidejében végzi. A Nemzeti Múzeumba beadott álláskérelmét három évi halogatás után utasították el.

Hollós László 1905-ben elnyerte az MTA pályázatát, és arra kapott megbízást, hogy további kutatásokat végezve, összefoglaló tanulmányt készítsen a földalatti gombákról. 1897-ben találta az első Kecskemét mellett, majd kutatásai során összesen 52-vel gyarapította az addig ismert 16 földalatti gombáról szóló ismereteket. Az 1907/8. tanévben nem vállalt tanítást. Áttanulmányozta az egész nemzetközi szakirodalmat. Kapcsolatban állt olasz, német, svájci, kaliforniai, orosz, svéd, norvég, dán, torinói, román, mongol, afrikai, brazil, turkesztáni és perui kutatókkal. Gyűjteményt cserélt Riga, Berlin, Párizs, Berkeley és más egyetemekkel. Külföldi múzeumokba ment dolgozni, hogy minél több nemzetközi tapasztalatot szerezzon. 1911-ben készült el a földalatti gombákról, köztük a szerző nevét különösen híressé tett szarvasgombáról és történetéről szóló nagy összefoglaló munka. Napjainkban a Franciaországból kiinduló és hazánkban is vállalkozókra talált szarvasgomba-termesztés – majd egy évszázaddal később – igazolja Hollós akkori intelmét: „*Hiszem, hogy nálunk is szép jövedelmi forrás nyílnék, ha trifola (a szarvasgomba nálunk akkor használatos neve. KJ.) keresést és szedést ésszerűen felhasználnánk és a keresést szélesebb alapokra helyeznénk... Van elég olyan táj, ahol ismerik ezt a földi kenyeret, de nem szedik, mert fogalmuk sincs becséről, vagy nem tudják értékesíteni... Ingyen nyújtja a föld ezt a kenyeret. Használjuk fel, ne hagyjuk kárba veszni...*” (A szarvasgomba mai ára kb. 20–50 ezer forint/kg.)

Hollós korában a mikológusoknak nem sikerült megbirkózniuk azzal a hagyományos felfogással, amely az élővilágot állatvilágra és növényvilágra csoportosította. A gombákat a helyváltoztatásra nem képes növényvilághoz, a botanikához tartozónak sorolták be. Bár megindult a tudományág önállósodása, a rokontudományok művelői a mikológiát még nem fogadták el önálló tudományterületnek. A mai felfogás ennél árnyaltabb. A gombákat az állat- és növényvilággal egyenrangú, önálló csoportként kezelik. Ezen belül megkülönböztetik a mikroszkopikus élőlények és a makroszkopikus termőtestek csoportját. Speciális kutatási területek alakultak ki, pl. a talajbiológia, az orvosi mikológia, az állatorvosi-, a növénykörtani- és az élelmiszeripari mikológia, stb.

A társadalmi formaszágokra nem sokat adó tudós tanárt kezdték külön emberként kezelni, és erre zárkóztak, csak a tudománynak élő Hollós okot is adott. Munkával és eredményekkel akart bizonyítani, de ezt csak önsanyargató, minden mást kirekesztő életmóddal tehetette. Életének egyik legnehezebb és tudósi munkájának tragikus eseménye akkor következett el, amikor a kecskeméti Főreáliskola új igazgatója, a János vitéz dalszerzője, Kacsóh Pongrác zeneszobává, majd tanteremmé szemelte ki Hollós gyűjteményének iskolai raktárát. Elkeseredésében a 40 ládányi gyűjtemény nagy részét megsemmisítette, elégette. A történet hírére megmozdult a hazai sajtó. Cikkek jelentek meg a magyar tudós-élet nehézségeiről és számon kérték az elmaradt segítséget. Az Est című lap a *Magyar tudós sorsa* címmel cikkezett: „*A híres városban, de az egész Magyarországon is kevesen tudják, hogy él Kecskeméten egy tudós – írta a lap –, aki a maga szakmájában a világ egyik első, legismertebb szakembere. Hogy kevesen*

ismerik, az nemcsak azért van, mert magyar tudósoknak többnyire az a sorsuk, s mert ... a botanikának ... egy speciális ágában: a gombászatban bűvárokodott, de azért is, mert az illető tudós a világnak talán a legszerényebb embere." A lapok egy része Hollóst is kritizálta a gyűjtemény drasztikus felszámolásáért, de a többség kiállt mellette. „Újra megint Hollós Lászlóról van szó ... ezek a csendes, világtól elvonult, gombákkal, bogarakkal foglalkozó emberek viszik előbbre a tudományt. Ők találnak meg jelenségeket ... amelyeket később átvesz az orvos, vagy a természettudomány praktikus embere, és egy napon kevesebb van egy betegséggel...” Hollós 1912-ben a nyugdíjazását kérte. Tanártársai marasztalni próbálták, eredménytelenül. Gyengéd lelkű, szigorú, erkölcsre sokat adó tanárként emlékeztek meg róla, aki „Valóságos művésze a tanításnak.” Szekszárdra költözött, mikroszkópot, kutatást hosszú időre félre téve, az utólag kapott címzetes igazgatói nyugdíjából próbált megélni.

Kacsóh Pongrác 50 éves korában elmegyógyintézetben fejezte be életét. Haláláról értesülve, Hollós Szekszárdon így beszélt róla: „Hogy Kacsóh az érdemes zeneszerző, elmebajos volt, azt csak halálakor tudtam meg, és nagyon sajnálom a köztünk történeteket. Ha erről nekem fogalmam lett volna, akkor nem mondtam volna búcsút olyan hamar Kecskemétnak. Kacsóh tragikus sorsa mélyen megrendített...”

Kicsit önzően azt mondhatjuk: ennek az afférnak köszönhetjük, hogy a Szekszárdra hazatérő tudós, a sérelmeket kiheverve, folytatta tudományos munkáját. Akadémiai önéletrajzában írja: „Hazajöttem szülőföldemre, a kedves emlékű szent földre, ahol boldog gyermek-koromban tanultam a természetet és az igazságot imádni.” 1926-ban ismét munkához látott. Kutatni kezdte Szekszárd környékét és bejárta a megyét. Nagydorog, Kajdacs, Tengelic és Fácánkert környékén felgyűjtött 1386-féle gombát. Hollós nem csupán elméleti tudós volt. Érdekeltek a növények és a gyümölcsök gombakártevői elleni védekezés módzatai is. Felismeréseinek konkrét gazdasági haszna volt az alkalmazók körében.

Tudós Hollós László vitathatatlan nemzetközi szaktekintély lett, külföldön gombákat neveztek el róla. A magyar tudományos nyelv előrehaladása érdekében, szakirodalmi munkáit mindig magyar nyelven írta, melyeket aztán több nyelvre lefordítottak. Hazai publikációinak a száma 97, közülük 65 gombászati témájú, a többi a kémia, a régészet, a geológia és a növénytan tárgyköréből való.

Szakmabeli tisztelői a Tudományos Akadémia rendes tagjának javasolták, de az ajánlást szavazásra se bocsátották, mert – állítólag – tudományos ülésekre sem volt hajlandó „tisztességesen felöltözni.” Nyilván kiritt a tanácskozók közül részben maga varrta ruhájában. Pénzét nem szabóra, hanem inkább könyvekre, tanítványai ösztöndíjára és segítésére fordította. Egy újságíró így írta le öltözékét: „Bizonnyos, hogy divatra nem ad valami sokat. Mindegyik ruhadarabja más-más posztóból való, de azért tiszta, a mellénye széle gondosan cérnával beszegett – itt minden ruhadarabnak sokáig kell tartani, mert a ruha drága és a pénz kell a könyvekre.”

A sokoldalú Hollós László hagyatéka

Szekszárdon ismét foglalkozni kezdett másik kedves időtöltésével, a szépírással. Kevesen tudták róla, hogy az 1894-től Corvinus álnéven megjelenő írások az ő művei. Ezekben a novellákban kigúnyolta a nagyképű butaságot, a haráságot és a tunyaságot. Szépen írt a természetéről, a szerelemről, saját élményeiről, de a kiábrándulásairól is. 15 kiadott művét ismerjük. Feleségéről kisebb regényt írt *Egy óvónő története* címmel. Halálakor 37 kiadatlan kéziratot találtak íróasztala fiókjában. Hollós valójában nem volt szépíró. Az írás inkább szelep lehetett a számára, kifejezési lehetőség a sérelmei, az erkölcsről való felfogása, és az elhallgatott gondolatok közlésére. Az önmagát, képessége határait kereső ember pótcselekvése.

Amikor egyik külföldi kollégája azt kérdezte tőle; a tanítás mellett egyáltalán mikor van ideje a tudományos munkára, Hollós csak annyit mondott: háromkor kelek. Kitűnő rajzkészségét arra használta, hogy metszetei alapján az ábrákat maga rajzolta és festette. Az ő korában az ismert gombafajok száma 72 ezerre tehető. Hatalmas tudásra volt szükség ahhoz, hogy elmondhassuk róla:

500 új gombafajt ismertetett, ebből a földalatti gombafajok számát 52-vel gyarapította; Kecskemét környékén 309 fajt határozott meg; Szekszárd környéki gyűjtésekor 138 addig ismeretlen fajt írt le.

Tudományos munkásságának örökségén kívül, Hollós más „kincseit”, értékeit is megtalálták a hagyatékban. Szenvedélyesen gyűjtött könyveket (csak a földalatti gombákról 650 kötetet vásárolt külföldi antikváriumokból); bélyeget (halálakor 200 ezer db-os gyűjteménye volt, vízjel, stb. szerint rendezve); kitömött állatokból 150 db-ot; bogár- és lepkegyűjteménye 1387 db-ból állt; a saját preparátumaként készült madártojás-gyűjtemény 600 db-ját a bajai Tanítóképzőnek ajándékozta; a szekszárdi megyei múzeumra hagyott répipénz-gyűjteményében 670 db-ot számláltak össze.

Munkásságának eredményei közül Hollós László az utókorra hagyta a róla utólag megfogalmazott elismeréseket. Hagyaték a szülőhelyéhez kötődő érzései, időtálló gondolatai is. Idős kori visszaemlékezésében írja: „Szekszárdhoz kedves ifjúkori emlékek vonzanak. A szünidőben újra meg újra bejárom azokat a helyeket, ahol gyermekkoromban lepkét és virágot gyűjtöttem, s örömmel emlékezem vissza a bekalandozott titokteljes erdőre, a tarka mezőre, s így kirándulások, szórakozások kellemes élvezete közben sok természettudományi adatot szereztem. Eleinte csak Szekszárd környékén gyűjtöttem, főleg növényeket, míg későbbben mind több helyre tettem kirándulást a megyében, s így jelenleg majdnem 1200 faj vadon termő növénynek rendszeres jegyzékét állíthatom össze innen.”

Halálának 30. évfordulóján, 1970-ben Ubrizsy Gábor akadémikus így méltatta a tudós tanárt: „Szekszárd, e kies város nevét nemcsak nagy költője, Babits Mihály tette halhatatlanná, hanem egy olyan tudós is, akit csak a szűkebb szakmai közönség ismert életében és ismer halála után is. E tudós, Hollós László...”

Lassan elmondhatjuk, hogy dr. Hollós László akadémikus nemcsak a szakmai közönség elismerését vívta ki, hanem megszerezte szülővárosa megbecsülését is, és elfoglalhatja méltó helyét a hazai tudománytörténetben.

Kaczián János

Hollós László főbb művei: Úti jegyzetek a Kaukázusból. Bp. 1899.; Magyarország gaszteromicetái. Bp. 1903.; Magyarország földalatti gombái; Matematikai és Természettudományi Értesítő. 1905. 23. k. 203–254. old.; Magyarország földalatti gombái, szarvasgombaféléi. Bp. 1911.; Szekszárd vidékének gombái. Matematikai és Természettudományi Közlemények. 1933. 37. sz.

Száznegyven éves a kecskeméti újságírás

Száznegyven éve indult Kecskeméti Lapok első száma 1868. október 3-án jelent meg, a fejléccen szereplő alcím szerint az újság ismeretterjesztő hetilap volt.¹ Az új sajtótermék szerkesztősége és kiadóhivatala Kecskeméten az első tized 104. szám alatt volt, „hová a kéziratok és előfizetési pénzek küldendők”. A lap fejlécén még az is szerepelt, hogy „hirdetmények elfogadtnak Milhoffer János »Szentháromsághoz« címzett gyógyszerárában”. A lapot Kecskemét első nyomdájában, Szilády Károlynál állították elő. Előfizetési díja negyedévre egy forint ötven krajcár, félévre három forint, egy évre hat forint volt. A kecskeméti újság első felelős szerkesztője és kiadója az egyébként jogász végzettségű, kalandos életű világlátó *Madarassy László* volt, a lapkészítésben azonban főmunkatársként *Hornyik János*, a város jegyzője is részt vett.

Madarassy László (1840–1895) jogász, író, utazó. A pesti piarista gimnázium elvégzése után Kecskeméten tanult jogot. 1863-ban ügyvédi vizsgát tett, 1864-től a kecskeméti jogakadémián tanított. 1871 és 1881 között a városi törvényszék ügyésze. 1881–1882-ben Amerikában utazgatott, ahol többek között pincéerként, favágóként, kocsisként dolgozott. Publikált útirajzai a közönségsiker mellett jelentős jövedelmet is nyújtottak számára. 1889-től Kíspeszt jegyzője volt. (1868. október 3. és 1869. április 24. között a Kecskeméti Lapok felelős szerkesztője, majd 1871 januárjától decemberéig társszerkesztője volt.)

Hornyik János (1812–1885) városi főjegyző, történétíró, akadémikus. Középkisiskolai tanulmányait a kecskeméti piaristáknál végezte, majd a pesti egyetem bölcsészkarán tanult. 1834-től Kecskemét város szolgálatában állt. 1836 és 1843 közt írnok. 1843-tól 1847-ig, majd 1855-től 1861-ig levéltárnok. 1848-ban, 1861-ben, majd 1862 és 1883 között főjegyző. 1851-től 1854-ig a kecskeméti császári királyi társasbíróság ülnöke. 1860 és 1866 közt jelent meg négykötetes monumentális munkája Kecskemét történetéről, később Pustzaszer históriáját is feldolgozta. 1863-ban a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választotta. Tagja volt a Magyar Történelmi Társulatnak. Történeti tárgyú tanulmányait szakfolyóiratok közölték. (1868 októberétől 1869 áprilisáig a Kecskeméti Lapok főmunkatársa, 1869 áprilisa és októbere között társszerkesztője, 1869 októbere és 1872 áprilisa közt felelős szerkesztője, majd 1879 januárjától decemberéig főmunkatársa.

¹ Kecskeméti Lapok (a továbbiakban: KL), 1868. október 3.